

AHİLER
Kalkınma Ajansı
Geleceğe Yön Verir

Kırşehir Ekonomisi Durum Analizi Raporu

KIRŞEHİR YATIRIM DESTEK OFİSİ

Nisan 2014

İÇİNDEKİLER

1. SANAYİ YAPISI MEVCUT DURUM.....	3
2. TİCARET YAPISI MEVCUT DURUM	6
3. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI	8
3.1 Talebi Karşılılamaya Yönelik Yatırımlar	8
3.2. Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar	9
4. İLİN DIŞ TİCARET YAPISI	10
4.1. İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri.....	10
4.2. İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli.....	12
5. İL SANAYİSİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	12
6. KIRŞEHİR İÇİN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER	14
6.1. Geleceğe Dönük Projeksiyonlar.....	15
7. KAYNAKÇA	20

1. SANAYİ YAPISI MEVCUT DURUM

Kırşehir ilinin imalat sanayisi yıllar içerisinde gelişim göstermiş olsada Türkiye genelindeki gelişime göre sınırlı kalmıştır. Şehrin başlıca imalat sanayisini, kara ve hava taşıtları için lastik üretimi (PETLAS), mobilya, maden ve taş ocağı sektörü, döküm sanayi, tekstil ve tarımsal ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi ve son yıllarda yapılan süt ürünleri imalatı yatırımları oluşturmaktadır.

Özellikle Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında yer alan PETLAS ilde en büyük istihdamı sağlamaktadır. PETLAS'ı takiben metal ve döküm sektörünün bilinen firmalarından ÇEMAŞ ve ORALSAN, gıda sanayinde Kırşehir Şeker Fabrikası, İLCİ Tarım Hayvancılık Biyogaz Enerji Üretim San. ve Tic. AŞ. önemli büyük firmalar arasındadır.

Her ne kadar Kırşehir de imalat sanayiinde belirgin olarak öne çıkan sektörler bulunmasa da işletmelerin kısmen yoğunlaştığı sektörler mevcuttur. Bunların başında mobilya sanayii gelmektedir. Kırşehir'de bu sektörde bir kümelenme girişiminin başlatılmış olması bu sektörün doğru yönlendirildiği takdirde bölge ekonomisinde ileriki yıllarda önemli rol oynayabileceğinin işaretidir.

Kırşehir'de tarımın ağırlığı nedeniyle tarıma dayalı sanayi imalat sanayindeki sektörler arasında önemli bir role sahip olup tarım ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesi alanlarında faaliyet gösteren firma sayısı şehrin sanayisinde ve istihdamında önemli bir paya sahiptir. Bu firmalardan büyük bir kısmı un ve yem üretimi alanında üretimlerine devam etmektedir. Kırşehirde tarıma dayalı sanayi ihmal edilmeyecek bir yer tutmakta ve gelecek için de büyüme potansiyeli en yüksek sektörlerden biri olarak görülmektedir.

Kırşehir sanayisinin büyük bir bölümünü küçük ve orta ölçekli kuruluşlar oluşturmaktadır. Başta imalat sanayi olmak üzere 2012 yılı için Kırşehir'de toplam 122 sanayi tesisi bulunmaktadır. Bunlardan 39 adedi Organize Sanayi Bölgesinde 83 adedi ise OSB dışında faaliyet göstermektedir.

Tablo 1 122 Sanayi Tesisinin Sektörlere Göre Dağılımı

Gıda Sanayi	44
Mermer ve Mermerit Sanayi Tesisleri	5
Tekstil Sanayi	4
Plastik Sanayi	9
Maden, Toprak ve Çimento Sanayi	6
Makine ve Metal Sanayi	15
Mobilya ve Orman Ürünleri	11
Petrokimya Sanayi	1
Boya ve Kimya Sanayi	6
Diğer Sanayi	21
TOPLAM	122

İstihdam:

SGK kayıtlarına göre Kırşehir ilinde en çok istihdam sağlayan sektörler Tablo 2’de verilmiştir. Petlas’ın varlığından kaynaklanan lastik imalatı, Çemaş’ın varlığından kaynaklanan demir çelik imalatı, Şeker fabrikasının varlığından kaynaklanan şeker imalatı göz ardı edildiğinde geriye Türkiye genelinde çokça bulunan fırıncılık, un imalatı, kireç alçı imalatı gibi sektörler kalmaktadır. Dikkati çeken iki sektör çelik tüp, boru, profil imalatı ile merkezi ısıtma radyatörleri ve kazanları imalatıdır ki bu sektörlerin öne çıkmasında güneş kolektörleri imal eden Eraslanlar firmasının rolü olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2 Kırşehir İmalat Sanayiinde En Çok İstihdam Sağlayan İlk On Sektör, 2012

NACE Kodu	NACE Tanımı	İstihdam	İşletme Sayısı
C2211	İç ve dış lastik imalatı; lastiğe sırt geçirilmesi ve yeniden işlenmesi	1944	2
C1071	Ekmek, taze pastane ürünleri ve taze kek imalatı	714	127
C2420	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı	436	4
C1061	Öğütülmüş hububat ve sebze ürünleri imalatı	427	18
C2361	Kireç ve alçı imalatı	385	13
C1081	Şeker imalatı	377	1
C2410	Ana demir ve çelik ürünleri ile demir alaşımları imalatı	328	7
C1413	Diğer dış giyim eşyaları imalatı	286	4
C2370	Taş ve mermerin kesilmesi, şekil verilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi	243	28
C2521	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç), sıcak su kazanları (boyler) ve kombi imalatı	241	2

Kaynak: SGK

İşletme başına en çok istihdam sağlayan sektörlerle bakıldığında ve Petlas, Çemaş ve Şeker fabrikası dikkate alınmadığında güneş enerjisi kolektörleri yapan Eraslanlar şirketinin etkisiyle ısıtma radyatörleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca çelik tüp ve boru imalatında sağlanan istihdam dikkat çekicidir bunun da güneş kolektör imalatından kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı değerlendirmelerine göre 2012 yılı için Kırşehir’in personel sayısına göre en büyük işletmeleri aşağıda verilmiştir.

- Petlas Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş
- Türkiye Şeker Fabrikaları-Kırşehir Şeker Fabrikası A.Ş
- Sina Moda Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş
- Çemaş Döküm Sanayi A.Ş
- İLCİ Tarım Hayvancılık Biyogaz Enerji Üretim San. ve Tic. AŞ.

Sonuç olarak Kırşehir’de kamu yatırımları ile kurulup bir kısmı sonradan özel sektöre devredilen bir kaç işletme dışında bir büyük ölçekli imalat sanayiinin varlığından söz etmek mümkün değildir. Buna ilaveten son bir kaç yılda özellikle süt ürünleri konusunda büyük yatırım yapan İlci Tarım Hayvancılık Biyogaz Enerji Üretim San. ve Tic. Aş. firması yukarıdaki rakamlara fazla yansımamakla birlikte; orta ölçek düzeyine çıkmış ya da çıkmaya yakın bir kaç işletmeye sahip mobilya sektörünü de unutulmamalıdır. Ayrıca güneş enerjisi konusunda yatırımlarına devam eden Eraslan Güneş Enerjisi Sistemleri de üretimini teknolojik ürünlere kaydırması koşuluyla il sanayisi için bir potansiyel taşımaktadır.

Marka, Patent, Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım

İllerin yenilikçilik göstergelerinden birisi de o ilden yapılan patent, faydalı model, endüstriyel tasarım tescil başvuruları ve gerçekleşen tescillerdir. Kırşehirden yapılan patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvuruları ile tescil edilen patent, faydalı model ve endüstriyel tasarımlar ve marka Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir.

Kırşehir ilinin, patent, faydalı model, tasarım istatistikleri incelendiğinde Kırşehir sanayiinde Ar-Ge düzeyinin düşük olduğunu görülmektedir.

Tablo 3 Patent Başvuru Tescil Sayıları

İl	2009		2010		2011		2012		2013		2009-2013 Toplam	
	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil
Türkiye	2588	456	3250	642	4087	847	4543	1.025	4.528	1.244	18.996	4.214
Kırşehir	6	0	3	0	2	0	5	1	4	1	20	2

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Tablo 4 Faydalı Model Başvuru ve Tescil Sayıları

İl	2009		2010		2011		2012		2013		2009-2013 Toplam	
	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil
Türkiye	2.842	2.151	2.994	2.022	3.175	1.948	3.726	2.245	3.453	1.997	18.212	10.363
Kırşehir	1	2	0	0	1	0	0	0	1	0	3	2

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Tablo 5 Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları

İl	2009		2010		2011		2012		2013		2009-2013 Toplam	
	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil	Başvuru	Tescil
Türkiye	5.927	5.378	6.567	6360	7.524	6.915	7.864	7.274	8.209	7.811	36.091	33.738
Kırşehir	1	2	2	2	6	5	4	4	11	7	24	20

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Tablo 6 Marka Tescili Sayıları

İl	2009	2010	2011	2012	2013
Türkiye	41.414	32.397	35.858	52.416	68.391
Kırşehir	12	19	11	38	25

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

2. TİCARET YAPISI MEVCUT DURUM

Kırşehir ilinin ticaret yapısını incelendiğinde ağırlıklı olarak perakende ve toptan ticaret yapan işyerlerinin ağırlıklı olduğu söylenebilir. Bunun yanında tarım ve hayvancılık sektörlerinin ağırlıklı olduğu göz önüne alındığında tarım ürünleri ve hayvancılık ticaretinin ağırlığı görülmektedir. Bunun yanında tarım ve hayvancılık sektörleri il’de önemli bir istihdam sağlamaktadır.

Kırşehir ili Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Odasına Kayıtlı Esnaf Sayısı incelendiğinde iş yeri başına 40 kişi düşmektedir.

	KIRŞEHİR
Esnaf Sayısı	5.354
İşyeri Sayısı	5.600
İlin Nüfusu	223.498
Oda Sayısı	19

Kaynak: Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu 31.03.2014 tarihli verisi

Tarım ve hayvancılık sektörlerinin sürekli olarak gelişim gösterdiği Kırşehir de bunun bir göstergesi olarak Ticaret Borsası işlem hacimlerinde Tablo 7 de görüleceği üzere yıllar itibarıyla sürekli artış içerisinde. Özellikle bu sektörler Kırşehir’in gelişime açık sektörleri olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 7 Kırşehir Ticaret Borsası İşlem Hacimleri (TL)

	2008	2009	2010	2011	2012
KIRŞEHİR	120.749.881,41	252.935.376,10	279.238.523,09	401.548.640,99	529.254.504,52

Kaynak: Kırşehir Ticaret Borsası

Kırşehir bölgesinin, Tablo 8 de de görüleceği üzere başlıca tarımsal ürünlerini arpa, buğday ve çavdar oluşturmaktadır. Hayvan besiciliği nedeniyle yonca, fiğ ve korunga üretimi de ilde yaygındır.

Tablo 8 Kırşehir de Üretilen Tarımsal Ürünler

Tarımsal Ürünler	Üretim (Ton)
Arpa	335.264
Buğday	271.403
Çavdar	5.171
Pancar	255.560
Patates	90.990
Nohut	42.531
Ay çekirdeği	17.639
Fasulye	3.518
Mercimek	1.861
Yonca	142.168
Fiğ	29.691
Korunga	12.805

Kaynak: www.taryat.gov.tr

Kırşehir bölgesinde 2011 yılı içerisinde aktif olarak hayvansal üretim yapan firma sayısı 145 olarak gerçekleşmiş olup bu firmaların çoğunluğunun 50-100 kadar büyükbaş hayvancılık ile iştigal etmektedir. Kırşehir bölgesinde toplamda yaklaşık olarak 95.000 büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

Devlet hayvan teşvik programları, iyi besleme ve genetik zincirin sürekli geliştirilmesi sonucu olarak hayvan ırklarının ıslahı sağlanmış ve toplam hayvan üretimi artırılmıştır. Kırşehir'in en büyük amacı besicilik alanında üretimini sürekli artırarak marka şehir olmaktır. Şüphesiz ki, besicilik sektöründeki en önemli faktörlerin başında mevcut altyapı ve iş olanakları gelmektedir. Bu bağlamda yerel ve yabancı şirketler tarafından bu sektöre yatırımların yapılması öngörülmektedir.

Tablo 9 Kırşehir ili Hayvancılık Verileri

Hayvan	Toplam
Büyükbaş	95.103
Koyun/Keçi	174.206
Kümes Hayvanları	297.443
Arı Kovanı	6.227

Kırşehir’de Girişimcilik

Kırşehir de 2011 ve 2012 yıllarında kurulan ve kapanan şirket sayıları Tablo 10’da verilmektedir. Tasfiye ve kapanma süreçleri uzun sürdüğü için ve resmi kapatma sürecine gitmeyen gayri faal firmalar olduğu bilindiğinden bölgedeki girişimcilik düzeyini ölçmede yeni kurulan şirket sayıları dikkate alınmıştır.

Tablo 10 Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri

	2011			2012		
	Kurulan	Tasfiye	Kapanan	Kurulan	Tasfiye	Kapanan
Türkiye	114.872	24.666	56.121	107.219	21.545	47.978
Kırşehir	142	52	114	116	55	78

Kaynak: TOBB

2010 yılında başlayan bir uygulama ile KOSGEB girişimcilik eğitimi alanların kendi işletmelerini kurmalarını desteklemektedir. Bu bağlamda Kırşehir’de 181’i erkek 87’si kadın olmak üzere toplam 268 kişiye Girişimcilik eğitimi verilmiş olup sadece 15 kişi KOSGEB desteklerinden faydalanmak için başvuruda bulunmuştur.

3. İLDE ÖNE ÇIKAN YATIRIM ALANLARI

3.1 Talebi Karşılamaya Yönelik Yatırımlar

İlin başlıca sektörleri arasında yer alan hayvancılık alanında yapılacak ilave yatırımlar bölge dışından gelen talepleri karşılamak için önemlidir. Yapılacak yatırımlar ile özellikle kargas et konusunda talep gören Kırşehir bölgesinin et’i gelen talepleri karşılama konusunda önemlidir.

Kümes hayvancılığı ve yumurta üretimi konusunda ilave yapılacak yatırımlar ile bölge dışının taleplerine cevap verilebilmelidir.

Hayvancılık sektörünün çeşitli yem ihtiyaç taleplerinin karşılanabilmesi için bu ihtiyaç duyulan alanlarda yatırımlar yapılmalıdır.

Tarım sektöründe Kırşehir in Kaman ilçesinde ceviz üretimi konusunda son yıllarda bir artış yaşanmakta olup, Kaman Cevizi markası yaratılması konusundaki çalışmalar başarılı bir şekilde devam etmektedir. Talebi karşılayamayan bu alanlarda ilave yatırımlar yapılmalıdır.

3.2. Potansiyeli Değerlendirmeye Yönelik Yatırımlar

Kırşehir İlinin ana sektörlerinden hayvancılık sektörü İlin tüm et ihtiyacına cevap vermekle birlikte önemli bir miktarda bölge dışına kargas et olarak satılmaktadır. Hayvancılık sektörünün gelişmiş olmasına rağmen et ürünleri işleme ve entegre üretim tesislerinin bulunamaması İl ekonomisi için bir eksikliklerdir. Bu nedenle potansiyel arz eden bu konularda yatırımlar gerekmektedir.

Turizm sektöründe de termal su kaynakları ile termal turizm potansiyeli bulunan Kırşehirin bu alanda tanıtım faaliyetlerinin artırılması yeni yatırımcıların davet edilmesi ve kolaylıklar sağlanması ile bu potansiyelinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Hayvancılık sektörünün ihtiyacı olan yem maddelerinin üretimi konusunda Kırşehirde yeterli tarım arazisi varlığı nedeniyle potansiyel yatırım alanları içerisinde değerlendirilmelidir.

Kırşehir bir tarım şehri olmasına rağmen ilde tarım ürünlerinin işlenmesine yönelik yatırımlar yeterli düzeyde değildir. Tarım gıdaları işleme konusunda potansiyeli bulunan ilin bu özelliğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Madencilik sektörü Kırşehir için yatırım potansiyeli olan sektörlerden birisidir. Kırşehir bölgesinde bulunan maden yataklarının özeti aşağıda verilmiştir.

Altın – Gümüş: Kırşehir, Merkez, Terziali sahası ve Kırşehir, Kaman, Savcılı sahasında rezerv tespit edilmiştir. Mümkün rezervler de söz konusudur. Altın tenör değeri düşüktür.

Çimento Hammaddesi: Kırşehir, Kaman, Meşeköy Sahasında killi kalker formunda büyük potansiyelli yataklar mevcuttur.

Demir: Kırşehir, Kaman Sahası'nda görünür ve muhtemel rezervler vardır. Geçmiş yıllarda bir miktar üretim yapılmıştır.

Florit: Çelik sanayiinde ve kimyasallarda kullanılır. Kırşehir'in Kaman ilçesinde Karahıdır, sahasında florit yatakları bulunmaktadır.

Kalsit: MTA kayıtlarına göre Kırşehir, Kaman'da yüksek tenörlü ancak rezerv miktarı bilinmeyen kalsit yatakları mevcuttur.

Kireçtaşı: Kırşehir Seker Fabrikası'na ait yatakta rezerv miktarı bilinmeyen yüksek tenörlü yatak tespit edilmiştir.

Mermer: Kırşehir, Kaman'da Kaman graniti olarak adlandırılan yatak, Turkish Delight, Black Magic ve Cappadoccia granit olarak da adlandırılmaktadır.

Tuğla Kiremit Toprağı: Kırşehir, Çiçekdağı, Kaman ve Boztepe'de rezervler mevcuttur.

4. İLİN DIŞ TİCARET YAPISI

4.1. İlin Dış Ticarete Konu Olan Sektörleri

İhracat: Kırşehir ilinin yıllar itibariyle ihracat verileri incelendiğinde, Petlas Lastik fabrikası nedeniyle en fazla ihracata konu kalemini plastik ve kauçuk ürünler oluşturmaktadır. Yine İlin başlıca sektörü olan gıdanın ihracattaki payı da yıllar itibariyle artış göstermekte olup bu alanlarda yatırımların artacağı öngörülmektedir. Son yıllarda ihracat artışı göze çarpan iki alan ise metal eşya sanayi ve Çemaş firmasının yapmış olduğu motorlu kara taşıtı yan ürün sanayidir.

Tablo 11 Kırşehir İli İhracat Ürünleri ve Tutarları

ISIC	ISIC Rev-3	2010 (USD)	2011 (USD)	2012 (USD)	2013 (USD)
1	Tarım ve Hayvancılık	2.461.421	3.650.266	542.602	
2	Ormancılık ve tomrukçuluk	2.034			
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	361.645	345.735	111.555	95.106
15	Gıda ürünleri ve içecek	10.043.308	11.334.875	15.482.815	22.054.649
17	Tekstil ürünleri	748.784	1.143.878	868.340	955.277
18	Giyim eşyası	7.192.208	6.610.557	2.056.088	540.463
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı				4.800
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler		9.537	1.319	
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	452	1.035	3.371	4.066
22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	130	6.822	3.756	5.373
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar			37.741	
24	Kimyasal madde ve ürünler	50.725	38.921	23.608	5.295
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	117.031.796	168.232.876	174.436.853	177.489.641
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	68.842	68.749	20.311	26.056
27	Ana metal sanayi			3.925	2.078
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	4.037.436	5.988.600	6.711.298	12.588.443
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1.131.549	1.065.888	1.011.034	2.407.117
30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları			150	625
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	52.706	83.306	159.969	98.271
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları			150	262
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat		4.319	19.381	
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	14.944	3.905.820	1.813.716	3.586.843
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	95.434	49.921	23.216	11.794
	Toplam (USD)	143.293.414	202.541.105	203.331.198	219.876.159

Kaynak: www.tuik.gov.tr

İthalat : Kırşehir ilinin yıllar itibariyle ithalat verileri incelendiğinde, ithalatın ana kalemlerini yine ilin önde gelen firmalarından Petlas'tan ötürü lastik ve kimyasal maddeler, Çemaş ve Oralsan firmalarından ötürü makine teçhizat ve metal sanayi ve gıda sektörünün oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 12 Kırşehir İli İthalat Ürünleri ve Tutarları

ISIC	ISIC - Rev3	2010 (USD)	2011 (USD)	2012 (USD)	2013 (USD)
1	Tarım ve hayvancılık	36.583.859	75.555.546	57.484.263	63.877.665
2	Ormancılık ve tomrukçuluk		70.925	29.327	34.698
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	2.557	3.864		
15	Gıda ürünleri ve içecek			25.465	
17	Tekstil ürünleri	15.286.099	18.324.137	13.636.320	9.930.250
18	Giyim eşyası	133.221	67.246		
19	Dabaklanmış deri, bavul, elçantası, saraciye ve ayakkabı			10.834	2.241
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler		23.367	520.330	488.409
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	14.101	105.713	86.655	141.304
22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	10.140	12.015	15.002	9.943
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	10.100.527	8.083.249	7.350.193	6.608.814
24	Kimyasal madde ve ürünler	74.428.239	133.708.063	105.587.410	99.624.469
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	759.608	1.402.756	2.999.462	3.733.670
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	153.219	190.160	154.736	172.031
27	Ana metal sanayi	2.113.302	4.144.485	3.575.103	3.496.379
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	85.866	196.520	211.130	604.292
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	14.484.714	22.653.695	16.017.632	11.677.070
30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	284.167	40.780	55.694	38.571
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli mekına ve cihazlar	102.175	259.366	125.707	179.043
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	9.744	28.793	36.267	102.805
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	889.705	1.512.926	3.363.707	342.266
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	51.466	62.259	155.923	398.024
35	Diğer ulaşım araçları		227.907		3.972
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	202.406	133.675	89.329	97.672
51	Atık ve hurdalar			25.799	0
74	Diğer iş faaliyetleri	453	375	0	0
	Toplam (USD)	155.695.568	266.807.822	211.556.288	201.563.588

Kaynak: www.tuik.gov.tr

4.2. İlin Dış Ticarete Konu Olabilecek Potansiyeli

Kırşehir de ilin dış ticarete konu olabilecek ürünleri yine ilin önde gelen sektörlerinden olması kaçınılmaz olup bu sektörleri incelersek;

Plastik ve kauçuk ürünleri sektöründe ilde faaliyet gösteren Petlas yapmış olduğu ilave yatırımlarında etkisiyle yıllar içerisinde hammadde temini için ithalatında ve satışdaki başarısı ile de ihracatında artışlar sağlamıştır.

Tarım ve hayvancılık sektöründe yapılan ithalat rakamları son yıllarda azalan ve 2013 de hiç yapılmayan ihracata göre oldukça yüksektir. İthalatta özellikle tahıl ve başka yerlerde sınıflandırılmamış bitkisel ürünler oldukça yüksektir, firmalar ithal ettikleri bu ürünleri işleyerek iç piyasaya satmaktadır. Bu nedenle bu konuda faaliyet gösteren firmaların ihracat konusunda istekli ve rekabetçi olmaları hem Kırşehir hemde Ülke ekonomisi için fayda sağlayacaktır. Ayrıca canlı hayvancılık ithalatıda mevcut olup bu konuda faaliyette bulunan firmaların ihracatları yoktur.

Ayrıca yine son yıllarda yapılan süt ürünlerinin işlenmesine yönelik tesislerin ithalat konusunda potansiyeli olduğu ve bu firmaların yurt dışına açılmaları beklenmektedir.

Metal ve makine sanayinde faaliyet gösteren firmaların, yapılan ilave yatırımlarla hem ithalatında hem de ihracat rakamlarında artış olduğu görülmektedir. Bu nedenle yapılan her yatırım hem ildeki istihdama hem de ekonomisindeki gelişime pozitif etkisi olacaktır.

Ağaç ürünleri ve mobilya sektöründe son yıllarda İldeki firmaların ilave yatırımları ile yurt içi piyasasında büyüdükleri gözlenmektedir fakat ihracat konusunda her hangi bir atılım gerçekleştirilmeyen bu firmaların dış ticaret stratejileri geliştirerek dış ülkelere açılmaları ve ilde potansiyeli bulunan mobilya sektörünün yurt dışı satışlarını artırmaları il için önem arz etmektedir.

Özellikle Kırşehir bölgesine has özel doğal taş yataklarının bulunması bu ürünlerin yurt dışı tanıtımının yapılması ve ithalatının gerçekleştirilmesi mümkündür.

5. İL SANAYİSİNİN GÜNCEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sorun 1. Gıda sektörünün ulusal çapta rekabet gücü yüksek işletmelerin az olması.

Çözüm1. Ahi Evran Üniversitesinde gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin geliştirilmesi, uluslararası gıda standartları konusunda bilgi ve uzmanlık düzeyinin artırılması ve üreticilerin gıda güvenilirliği bilincinin ve kapasitesinin artırılması gerekmektedir.

Sorun 2. İlde rekabet gücü yüksek sektörlerinin olmaması.

Çözüm2. Hali hazırda yapılan yatırımlarla gelişme gösteren sektörlerle öncelik verilmeli ve bu konuda gerek yeni yatırımcılar teşvik edilmeli gerekse mevcut yatırımların kapasitelerini artırması sağlanmalıdır. Örneğin hayvancılık sektörü, gıda ve tarıma dayalı sektör ile mobilya sektörüne ağırlık verilmelidir.

Sorun 3. Üniversite sanayi iş birliğinin düşük olması.

Çözüm3. Sanayicilerin üniversitelerle ortak proje geliştirmesinin desteklenmesi ayrıca üniversitenin Kırşehir de öne çıkan sektörleri konusunda kapasitesini geliştirmesi gerekmektedir.

Sorun 4. Nitelikli iş gücü eksikliği.

Çözüm4. İlin öne çıkan sektörünün ihtiyaç analizi yapılarak meslek okullarının, meslek yüksek okullarının ve fakültelerin ilgili bölümlerinin kapasitelerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Sorun 5. Kırşehir'in girişimcilik anlamında zayıf kalması.

Çözüm5. Girişimcilik konusunda ilgili kurumlar tarafından eğitim seminer vs etkinliklerle girişimciliğin teşviki sağlanmalıdır. Özellikle Kırşehir'deki banka şubelerindeki mevduatların kaynakların yatırıma dönüşmesi için bilinçlendirme faaliyetleri yapmak.

Sorun 6. Yeni yatırımlar konusunda komşu illere göre daha az ilgi görmesi.

Çözüm6. Kırşehir'in altyapı ve kaynaklarına uygun olan yatırım imkanlarının tanıtımına ağırlık verilmesi gerekmektedir ayrıca yatırımcılara gerek arsa tahsisi gerek alt yapı hizmeti konusunda yardımcı olunmalı yatırım yapmaya istekli hale getirilmelidir.

Sorun 7. Kırşehir'in genel anlamda bilinirliğinin düşük olması, bir marka yaratamamış olması.

Çözüm7. Kırşehir'in bilinirliğinin artırılmasına yönelik faaliyetler, etkinlikler oluşturulmalı ve desteklenmelidir. Örneğin Ahi Evran etkinliklerinin tüm ülkede daha fazla kişiye ulaşacak şekilde tanıtımı yapılmalı, termal turizmde marka yaratılmalıdır.

Sorun 8. Kırşehir de faaliyet gösteren mevcut firmaların bir çoğunda yenilikçilik Ar-ge çalışmaları bilincinin tam oluşmamış olması.

Çözüm8. Kırşehir de faaliyet gösteren firmalara yenilikçi ve araştırma geliştirme faaliyetlerinin önemini kazandırılması için çalışmalar yapılmalı ayrıca markalaşma, patent ve faydalı model oluşturmanın firmalarına sağlayacağı fayda anlatılmalıdır.

Sorun 9. Kırşehir'in sanayi için gerekli lojistik altyapısının sınırlı olması.

Çözüm 9. Sanayi için en gerekli olan demiryolu taşımacılığının ilimizde bulunmaması büyük yatırımlar için bir handikap oluşturmaktadır. Samsun – Ulukışla – Mersin tren yolu projesinin hayata geçirilmesi ilin sanayi altyapısına çok büyük katkı sağlayacaktır.

6. KIRŞEHİR İÇİN VİZYON, MİSYON VE STRATEJİLER

Bu bölümde Kırşehir için geliştirilen sanayi stratejisinin temelini oluşturacak bir GZFT analizi yapılması amaçlanmıştır. Belirli bir zamanda belirli bir bütçe ile uygulanacak stratejiler yalnızca sınırlı sayıda güçlü ve zayıf yön ile fırsat ve tehditleri hedefleyebilir. Geliştirilmekte olan bir stratejinin irili ufaklı her türlü sorunu çözeceği, tüm fırsatları değerlendirip tüm tehditleri bertaraf edeceğini iddia etmek hem gerçekçi olmayacak hem de sonsuz kaynak gerektirecektir. Bu nedenle gerçekçi ve ayakları yere basan bir strateji geliştirmek amacıyla öne çıkan güçlü yönlerden fayda sağlanması, gelişmeyi en çok etkileyecek zayıf yönlerin giderilmesinin hedeflenmesi, gerçekleşme ihtimali en yüksek fırsatlardan yarar elde edilmesi ve yine gerçekleşme ihtimali en yüksek tehditlerin etkilerinin azaltılması amaçlanmıştır.

Kırşehir için bir GZFT tablosu oluşturulmuş ve Tablo13’de sunulmuştur.

Kırşehir için sanayi gelişim stratejisi o bölgeye özgü olan avantajların üzerine inşa edilmelidir. Kırşehir’in güçlü bölgesel avantajları, uygun konumu ve verimli topraklarıdır. Buna karşı olarak sanayide önemli ölçüde bir yığılma olmaması, işgücü niteliğinin yetersizliği gibi sorunlar stratejinin ve yapılan planların temelde hedeflediği giderilmesi gereken zayıf noktalar olacaktır.

Tablo 13 Kırşehir Sanayisinin GZFT Tablosu

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none">• Tarıma dayalı sanayinin gelişmesine uygun tarım ve hayvancılık altyapısı• Şehrin göreceli olarak canlı sosyal yaşantısı• Mobilya sektöründe başlatılmış kümelenme faaliyetleri	<ul style="list-style-type: none">• Sanayide öncü sektör olmaması• Nitelikli işgücü eksikliği• Büyük ve sanayileşmiş merkezlere nispi uzaklık• Girişimcilik düzeyindeki düşüklük
Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none">• Kırmızı et üretimine olan yurtiçi talep ve mevcut yüksek fiyat seviyesi• Mobilya sektörünün dış pazarlara açılma potansiyeli	<ul style="list-style-type: none">• Azalan teşvik imkanları• Tarımsal üretimde ortaya çıkan aksaklıklar• Az olan ve artmayan nüfus

Yukarıdaki faktörler gözönüne alındığında Kırşehir’de Sanayinin Geliştirilmesi için 3 katmanlı bir öneri paketi oluşturulmuştur. Bu öneri paketi şu katmanlardan meydana gelmektedir.

1. Vizyon
2. Stratejik Amaç
3. Öncelikler

Kırşehir için önerilen vizyon, stratejik amaçlar ve öncelikler Tablo 14’de verilmektedir.

Tablo 14 Kırşehir için öngörülen vizyon, stratejik amaç ve öncelikler

VİZYON	STRATEJİK AMAÇ	ÖNCELİKLER
Tarıma dayalı, çevreyle uyumlu yerel birikimleri kullanan güçlü sanayi.	Öncü sektörlerde yüksek rekabet gücüne sahip sanayiye sahip olmak.	Gıda sektörünün ulusal çapta rekabet gücü yüksek işletmeler yetiştirilmesi
		İlde rekabet gücü yüksek en az bir odak sektör oluşturulması
		Lojistik altyapıdan maksimum fayda sağlanması
		Bölgedeki üniversitelerin sanayi ile birlikte çalışmaya yönlendirilmesi
		İş gücü niteliğinin artırılması
		Teşvik politikalarından bağımsız olarak bölgenin yeni yatırımcılara cazip hale getirilmesi

6.1. Geleceğe Dönük Projeksiyonlar

Küresel rekabet giderek artacaktır

Küreselleşmeyle birlikte ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayalı ülkeler daha çok istihdam, ihracat, ciro ve karlılık için üretim ve servis sektörlerine yönelmektedirler. Bilgi teknolojilerinin gelişmesiyle daha da destek bulan bu yönelim ülkeler arasındaki klasik ticaret engellerinin kalkmasına ve dünyanın artan bir hızla globalleşmesine katkı sağlamıştır. 1990’lar sonrası küreselleşme yolunda atılan doğru adımlar sayesinde ülkemiz de küresel

ekonomiye hızla ayak uydurmuş ve bugün dünyanın en büyük ilk 20 ekonomisi arasına girmiştir. Aslında küreselleşme sonrası kalkan sınırlar, ülkeler arası rekabeti artık bölgeler düzeyine taşımıştır (Regions Compete not Countries, 1994).

Gelişen iletişim ve ulaşım imkanları sonucunda dünya ekonomisindeki küreselleşme artan bir hızla devam edecektir. Tüm sektörlerdeki üreticiler giderek bir çok farklı ülkeden üreticilerle rekabet eder hale gelecekler dolayısı ile yerel rekabetten çok küresel rekabet ön plana çıkacaktır. Bu nedenle sanayicilerin ölçek avantajlarından yararlanmaları için ya büyümeleri ya da bölgelerindeki diğer üreticilerle işbirliğine gitmeleri gerekmektedir (kümelenme). Buna ek olarak KOBİ'lerin rekabetçiliklerini arttırmaları için yenilikçilik ve teknolojiye yatırım yapmaları ve uluslararasılaşması atılması gereken diğer iki önemli adımdır. Avrupa Komisyonu tarafından 2009 yılında 33 AB ülkesinde 9.480 KOBİ ile yapılan araştırmaya göre AB'deki KOBİ'lerin Mikro ölçeklilerin %43'ü, Küçük ölçeklilerin %58'i ve Orta ölçeklilerinin ise %73'ü en az bir uluslararasılaşma faaliyetinde bulunmuştur. İhracat yapma oranlarını vermek gerekirse bu oranlar sırasıyla %24, %38 ve %53 ile oldukça yüksek çıkmıştır (EC, 2009).

Yenilikçilik bir gereksinim olacaktır

Yapılan birçok farklı çalışma yenilikçilik (inovasyon) uygulamalarının KOBİ'lerin rekabetçilikleri arttırdığını ortaya koymuştur. Küreselleşen dünyada uluslararasılaşma ve yenilikçilik arasında güçlü bir pozitif bağ olduğu kanıtlanmış, bu durum son olarak Avrupa Komisyonu tarafından yapılan çalışmada da ortaya konmaktadır (EC, 2009). Aslında yenilikçilik ve uluslararasılaşma arasındaki bağı açıklayan en ilgili çalışma Golovka ve Valentini tarafından İspanya'daki 1400 KOBİ'nin 10 yıllık incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır (S. Roper, J. H.Love , 2011). Bu çalışmaya göre inovasyon ve ihracat birbirini tamamlayarak işletmelerin satış hacminin artmasına direkt etki yapmaktadır.

Ölçek ekonomisinin önemi ve ticarete uluslararası sınırların ortadan kalkması, üretim, finansman ve işgücü açısından sınırlı kaynaklara sahip olan KOBİ'lerin yenilikçiliğe (ve Ar-Ge çalışmalarına) eskiye göre çok daha fazla önem vermelerini gerektirmektedir.

Küresel rekabet için kümelenme kaçınılmaz olacaktır

İş kümeleri birbiriyle ilişkili işletmelerin ve kurumların belirli bir coğrafi alanda (yörede) yoğunlaşması ile oluşur ve yarattıkları iktisadi değer oluşumuna katkıda bulunan sektör, kurum ve kuruluşların tamamını kapsar (E.Porter, November - December 1998). Küreselleşmeyle birlikte gelişen dünya ticaretinde sınırların veya dış ticaret engellerinin kalkmasıyla özellikle büyük firmalar hızla ihracatlarını arttırmış ve günümüzde rekabet yerel olmaktan çıkıp küresel hale gelmiştir.

Günümüzde kümelenme, KOBİ'lerin bir kitle olarak büyük ölçekli rakipler karşısında rekabet gücünü arttırarak bölgelerin kalkınmasına yönelik en önemli uygulamalardan biridir. Kümelenme uygulamaları, özellikle 1990'lı yıllardan beri Batı, Orta ve Doğu Avrupa'dan

Amerika Birleşik Devletleri'ne, Çin Halk Cumhuriyeti'nden Japonya'ya kadar birçok ülkede başarıyla uygulanmış ve etkili sonuçlar vermiştir (Ekonomi Bakanlığı, 2013). Üstelik bilimsel bir araştırmaya göre (Mercedes Delgado, 2010), güçlü kümelenmelerin olduğu bölgelerde ilgili sektörlerdeki girişimcilik ve yeni kurulmuş iş istihdamı daha yüksek çıkmaktadır.

Kümelenme uygulamalarının başarılı olabilmesi için aşağıdaki konuların dikkatlice değerlendirilmesi gereklidir;

- Yerel Paydaşlar: Kümeler zamanla ve doğal yollardan yerel bir takım güçlü yönlerin biraraya gelmesinden oluşur. Buradaki yerel aktörlerin (üniversite, iş dünyası, işgücü nitelikleri, kamu destekleri, teşvikler vb.) birlikte çalışma istek ve potansiyeli olmalıdır. Küme sıfırdan yaratılmaz ancak potansiyeli var ise desteklenip geliştirilebilir.
- Bilgi Akışı: Bilgi üretme potansiyeline sahip girişimciler ve yenilikçi firmalar ile üniversitenin yakın işbirliği gerekli şartlardan biridir.
- Finansman: Firmaların özellikle ilk evrede yatırım yapmalarını sağlayacak yeterli kaynak yok ve dışarıdan da sağlanamıyor ise başarılı bir küme uygulaması mümkün değildir. Bu nedenle yeni girişimcilerin ve mevcut firmaların kamu desteklerine, risk sermayesi, melek yatırımcılar ve diğer finansman kaynaklarına ulaşabilmeleri önemlidir.
- Nitelikli İşgücü: Kümelenme olan sektörlerde gereksinim duyulacak aranılan niteliklerde yetişmiş işgücünün karşılanabilmesi şarttır. Eğer bu alanda yerelde yeterli işgücü yok ise üniversite ve diğer eğitim kuruluşları aracılığı ile nitelikli işgücü piyasasının oluşması için gerekli çalışmalar gerekirse üniversitelerde kapasite geliştirme de dahil olmak üzere başlatılmalıdır.
- Ağ Kurma: Kümelenmenin başarılı olabilmesi için şirketler, üniversite(ler), çalışanlar, finansman sağlayıcılar, yerel karar vericiler ve diğer aktörlerin sürekli ve yakın işbirliği içinde olmaları gerekir.
- Liderlik: Kümelenme çalışması için Bölgenin saygın ve sevilen yerel bir aktörünün aktif liderlik görevini üstlenmesi önemlidir.

Sağlıklı ve güvenilir tarım ürünlerine her zaman talep olacaktır

Dünya bir yandan tüm nüfusu beslemek için gıda üretimini arttırmaya çalışırken diğer yandan üretim ve verimlilik artışı için geliştirilen yöntemlerin insan sağlığında oluşturduğu risklere karşı mücadele etmektedir. Dünya nüfusu arttığı ve tüketiciler bilinçlendiği sürece iyi tarım uygulamalarına her zaman büyük talep olacak, iyi tarım uygulamalarına dayalı gıda sektörleri rekabet açısından her zaman avantajlı olacaktır.

Bölgedeki tarım sektörünün hemen her ilde hem gelir hem de istihdam açısından önemli bir yere sahip olması ve sağlıklı tarım ürünlerine yönelik talep artışı eğilimi, bölgedeki gıda sanayinin desteklenmesinin stratejik olarak desteklenmesini gerektirmektedir.

Türkiye'nin değişen ekonomik yapısı sermaye sahiplerini daha çok sanayi yatırımına yönlendirecektir

Finansal yatırım araçlarının cazibesini kaybetmesi, gayrimenkul sektörünün doygunluk sınırına yaklaşması önümüzdeki on yıl içerisinde kendine hedef arayan sermayenin artmasına neden olacaktır. Uluslararası piyasalarda zaten bir süredir yaşanmakta olan bu durum Türkiye'deki sermaye sahiplerini de etkileyecektir. Bu nedenle sermaye sahiplerinin sanayiye yönlendirilmesi için gerekli adımların atılması gerekmektedir.

Kırşehir sanayisi için rekabetçilik matrisi Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15 Kırşehir Rekabetçilik Aksiyon Matrisi

Öncelik	Müdahale Alanı	Aksiyon Matrisi: Müdahale Önerileri	
		İl düzeyinde atılması gereken adımlar	İşletmelere verilmesi gereken destekler
1	Geleneksel sektörlerde yapısal değişimin sağlanması	<ul style="list-style-type: none">Et, süt ve süt ürünleri ve mobilya sektörleri için yapısal değişim yol haritasının hazırlanması.Ahi Evran Üniversitesinin gıda teknolojisi konusunda kapasitesinin artırılması	<ul style="list-style-type: none">Yol haritası doğrultusunda bu sektörlerde teknoloji yatırımlarının ve yenilikçiliğin desteklenmesi
2	Gıda sektörüne yatırımcı çekilmesi	<ul style="list-style-type: none">Et, süt ve süt ürünleri konusunda il dışından yatırımcı çekmek için bir tanıtım kampanyasının düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none">Entegre kırmızı et ve süt ürünleri üretim tesislerinin desteklenmesiUluslararası gıda standartları eğitimlerinin desteklenmesi
3	Mobilya sektöründe kümelenmenin sağlanması	<ul style="list-style-type: none">Mobilya sektörü kümelenme stratejisinin güncellenmesi, değer zincir analizi ile desteklenmesi.Mobilya sektörü yurtiçi ve yurtdışı pazarlama stratejisinin hazırlanması	<ul style="list-style-type: none">Mobilya sektöründeki küçük işletmelerin orta ölçeğe geçmesinin (kapasite artırımı ve teknoloji yatırımı) desteklenmesiKümelenme bilincinin geliştirilmesine yönelik iletişim stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması

7. KAYNAKÇA

- (1994). *Regions Compete not Countries*. McKinsey & Co.
- E.Porter, P. M. (November - December 1998). "Clusters and the New Economics of Competition". *Harvard Business Review*.
- EC. (2009). *Survey 2009, Internationalisation of European SMEs EIM/GDCC (N=9480)*. European Commission.
- Ekonomi Bakanlığı. (2013). *Kümelenme Nedir?* May 2013 tarihinde KOBİ İşbirliği ve Kümelenme Projesi: <http://www.smenetworking.gov.tr/detay.cfm?MID=4> adresinden alındı
- Mercedes Delgado, M. E. (2010, May). Clusters and entrepreneurship. *Journal of Economic Geography*.
- S. Roper, J. H.Love . (2011). *SME Innovation, Exporting and Growth: A Review of Existing Evidence*.
- Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr
- Türk Patent Enstitüsü, www.tpe.gov.tr
- Kırşehir Ticaret ve Sanayi Odası, www.kirsehirtso.org.tr/
- Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi - TARYAT, <http://www.tarim.gov.tr/sgb/taryat/Sayfalar/AnaSayfa.aspx>
- KOSGEB, www.kosgeb.gov.tr
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, www.tesk.org.tr
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği www.tobb.org.tr
- Kırşehir Ticaret Borsası, www.kirsehirtb.org.tr/
- SGK, www.sgk.gov.tr